

Hannu Freund

11.9.2025
261/04.01.01/2025**KT:n näkökulmia päiväkodin johtajan kelpoisuutta selvittävän työryhmän tehtävänantoon liittyen (VN/13535/2025)**

KT pitää päiväkodin johtajan kelpoisuusehtojen muuttamista välttämättömänä varhaiskasvatuksen laadun säilyttämiseksi. Hallitusohjelmassa esitetyt toimet eivät kuitenkaan ole riittäviä. Niitä ei saisi myöskään vesittää tekemällä YAMK tutkintoon sisältyvistä lisäopinnoista liian laajaa tai muuten hankalasti saavutettavaa.

Toimenpide-ehdotus 1: Tavanomainen siirtymämääräys vuoden 1.1.2030 kelpoisuusmuutokseen

Ilman kelpoisuusehtojen muuttamista kunta-alan noin 1 600 päiväkodin johtajista lähes 300 päiväkodin johtajana toimivaa henkilön arvioidaan menettävän kelpoisuutensa ja virkansa 1.1.2030. (Tilastokeskuksen paikallishallinnon palkat -tilasto). Virkojen menetyksen syynä on varhaiskasvatuslain puutteellinen ja täysin tavallisuudesta poikkeava siirtymäsäännös.

Yleensä lainsäädännössä on lähdetty siitä, että kelpoisuutensa kerran saavuttaneet eivät sitä myöhemmissä muutoksissa menetä. Päiväkodin johtajan 1.1.2030 tilanne on myös työjuridisesti poikkeuksellinen ja epäselvä. Jos muutoksia kelpoisuusehtojen osalta ei tehdä, pitää päiväkodin johtajan virat pistää uudelleen hakuun. Jos/kun kelpoisia hakijoita ei löydy, palkataan vakituisen virkansa menettänyt päiväkodin johtaja tai joku muu ei-kelpoinen vuoden määräajaksi päiväkodin johtajan virkaan. Toisaalta määräaikaiset virat eivät todennäköisesti houkuttelisi kelpoisuutensa menettäneitä, vaan koko tehtävä ja ala menettäisi vetovoimaisuuttaan.

Kelpoisia ei ole kuitenkaan koko maan mittakaavassa saatavilla. Tilastokeskusten paikallishallinnon palkat -tilaston perusteella voidaan arvioida kelpoisuusvajetta 1.1.2030 tilanteessa: Vaikka kaikki päiväkodissa työskentelevät KM -tutkinnon omaavat siirtyisivät johtajan tehtäviin, jäisi kelpoisuusvajaksi vuonna 2030 174 henkilöä. Arvio on lisäksi siinä mielessä optimistinen, että siinä oletetaan vähäisimmänkin työkokemuksen omaavien opettajien (KM) haaluavan/sopivan päiväkodin johtajaksi ”lähes koulun penkiltä”. Kunta-alan päiväkotien kelpoisista opettajista ja erityisopettajista oli lokakuussa 2022 KM -tutkinto vain 5 prosentilla (860).

Mikäli tavanomaista kattavaa siirtymämääräystä ei lisätä varhaiskasvatuslakiin, tulee päiväkotien lapset ja henkilöstö kärsimään vakavasta, vaihtuvuudesta johtuvista laatuongelmista.

Hannu Freund

11.9.2025
261/04.01.01/2025**Toimenpide-ehdotus 2: Päiväkodin johtajan kelpoisuuden antavat lisäopinnot sisällytetään YAMK tutkintoon niin, ettei tutkinto laajene ja lisäopintoihin on automaattinen opinto-oikeus.**

KT kannattaa päiväkodin johtajan kelpoisuuden sisällyttämistä SOS YAMK tutkintoon. (Tosin kelpoisuus pitäisi kuulua nykyisen kaltaisesti jo varhaiskasvatusalan AMK-tutkintoon.)

Jos lisäopinnot vaativat nykyisen YAMK-tutkinnon lisäksi tulevia opintosuorituksia, viivästyy lisäopinnoilla valmistuneiden työmarkkinoille tulo entisestään. Jos opinto-oikeus lisäopintoihin ei ole automaattinen, on mahdollista, ettei niiden kautta pidemmälläkään aikavälillä saada tarpeeksi kelpoisia. Lisäopinnot tulisi olla myös tarkoituksenmukaiset, eikä niiden tule olla liian laajat. Vuoden 2030 tilanteeseen ei lisäopinnot ehdi tuomaan apua edes kevyemmissä muodoissansa.

Yhdessä toimenpide-ehdotus 1 kanssa (normaali siirtymämääräys) kunnat voisivat päästä vuoden 2030 yli ja lisäopinnot saattavat pidemmällä aikavälillä helpottaa päiväkodin henkilöstövajetta.